

**FÖRSVARSMAKTENS
DELÅRSRAPPORT 2017
(inkl. lägesredovisning)**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRSVARSMAKTENS DELÅRSRAPPORT 2017, INKL. LÄGESREDOVISNING	1
Sammanfattning	1
Om redovisningen	3
LÄGESREDOVISNING	3
Insatser - nationellt och internationellt	3
Nationella insatser	3
Internationella insatser	3
Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	5
Stöd till samhället	5
Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap	5
Arméstridskrafterna	5
Marinstridskrafterna	6
Flygstridskrafterna	6
Lednings- och underrättelseförband	6
Logistikförband	7
Nationella skyddsstyrkor	7
Frivillig försvarsverksamhet	8
Viktigare övningar	8
Viktigare materielleveranser	11
Utveckling	11
Övrig verksamhet	11
Exportstöd och exportåtagande	11
Statsceremoniell verksamhet och traditionsvård	12
Internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet (ITÖ)	12
Rustningskontroll	12
Totalförsvar	12
Utveckling av ledning och logistik	13
Personalförsörjning	13
Ekonomiskt resultat och prognos	15
FÖRSVARSMAKTENS DELÅRSRAPPORT 2017	20
Redovisning av återrapporteringskrav	20
Nr 6 Internationella militära insatser - SSR	20
Nr 7 Internationellt samarbete	22
Nr 15 Veteran- och anhörigfrågor	23
Finansiell redovisning	24
Resultaträkning	24
Balansräkning	25
Anslagsredovisning	27
Tilläggsupplysningar och noter	28
Överbefälhavarens intygande av myndighetens delårsrapport	31

FÖRSVARSMAKTENS DELÅRSRAPPORT 2017, INKL. LÄGESREDOVISNING

Sammanfattning

Försvarsmaktens verksamhet har genomförts i enlighet med regeringens beslut, uppsatta mål och förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten.

Säkerhetsläget i Sveriges närområde har förändrats och försämrats under de senaste åren, vilket ställer krav på fortsatt analys och beredskap att vidta åtgärder. Grunden till utvecklingen utgörs fortsatt av ryskt agerande. I Östersjöregionen konstateras ett fortsatt militärt uppträdande med mer kvalificerade resurser från flera länder och organisationer vilket under året visar sig i flera större övningar. Säkerhetsläget i vårt närområde har också gjort att förstärkningen till ett av de militärstrategiskt viktiga områdena, Gotland, fortsatt genom att tillförda förband verkat och övat på plats.

Ur ett europeiskt perspektiv rymmer den långsiktiga omvärldsutvecklingen fortsatta osäkerheter, bland annat påverkas de transatlantiska relationerna av att den amerikanska administrationen formar en ny utrikes- och säkerhetspolitik. Samtidigt ser även EU över och utvecklar den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken parallellt med att Storbritannien lämnar unionen och viktiga val hålls i Europa. Därtill fortgår konflikterna i Irak och Syrien vilket alltså ger återverkningar även i Europa.

Under första halvåret har de nationella insatserna fortsatt varit omfattande samtidigt som beredskap har säkerställts i enlighet med regeringens beslut för hävdande av den territoriella integriteten. Sveriges sjö- och luftterritorium har övervakats. Incident- och ledningsberedskap har upprätthållits.

Stöd till samhället har utförts vid totalt 52 tillfällen under det första halvåret, vilket är något färre än under samma period 2016. 30 gånger har stöd getts i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och 22 gånger utifrån förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet.

Internationella insatser har i stort genomförts enligt plan med bland annat utbildningsinsatser i *EUTM Somalia*, *EUTM Mali* och *EUTM Centralafrikanska republiken* samt med förbandsinsatser i FN-operationen *MINUSMA*, inom ramen för den multinationella koalitionen mot Daesh i Irak och med bidrag till *NATO Resolute Support Mission* i Afghanistan. Förberedelser har även genomförts för förbandsinsatsen inom *EUNAVFOR Operation ATALANTA* som genomförs under andra halvåret. Säkerhetslägets utveckling i de respektive insatsområdena analyseras kontinuerligt varvid åtgärder har vidtagits och beredskap finns för att vidta ytterligare åtgärder i de fall säkerhetsläget så kräver.

Utvecklingen av den operativa förmågan har fortsatt prioriterats i enlighet med inriktningsbeslutet. Resultatet kan framför allt ses i en omfattande övningsverksamhet inom samtliga stridskrafter och i gemensamma ledningsövningar. Likaså har genomförandet av krigsförbandsövningar och repetitionsutbildningar fortgått under våren. Till del har begränsningar i materiell tillgång och tillgänglighet påverkat stridskrafterna varför anpassning av utbildnings- och övningsmålsättningar har erfordrats. Betydande förberedelser har genomförts inför höstens försvarsmaktsövning, Aurora, samtidigt som totalförsvaret och de bilaterala samarbetena med Finland och USA har vidareutvecklats.

Den prioriterade förmågeuppbyggnaden har tillsammans med omfattande insatser och beredskap ställt höga krav på organisationen varför belastningen på den kontinuerligt tjänstgörande personalen fortsatt är hög.

Officersförsörjningen har i huvudsak följt planen för 2017. Antagningen till Officersprogrammet ser positiv ut och bedöms för första gången på några år nå målsättningarna. Därutöver kommer cirka 30 kadetter föreslås plats

vid en anpassad officersutbildning, med start i november, inom ramen för Försvarens arbete med *fler vägar in*. Även utbildningen av specialistofficerare bedöms nå målsättningarna för 2017.

I början av juni slutfördes för första gången den nya sammanhängande militära grundutbildningen om nio respektive elva månader utbildningstid. Huvuddelen av rekryterna har valt ett fortsatt engagemang, företrädesvis som anställda gruppbefäl, soldater eller sjömän.

Intresset för innevarande års grundutbildning har varit stort men nödvändig prövningskapacitet har inte funnits i tillräcklig omfattning för att omhänderta intresset, trots åtgärder hos Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM). Prognosen för antal inryckande begränsas därför till 2 600 - 2 900 rekryter vilket innebär att målsättningen om 3 500 underskrids. Parallellt med årets genomförande har arbetet för att möjliggöra mönstring och utbildning av värnpliktiga med inryckning till grundutbildning 2018 intensifierats. Dessa förberedelser har genomförts i nära samarbete med TRM.

Vid halvårsskiftet inrättades Försvarens Veterancentrum med ansvar för att stödja det viktiga arbetet med framtagning, implementering, uppföljning och utveckling av myndighetens veteranstrategi.

Implementeringen av Försvarens jämställdhetsintegreringsplan har fortlöpt under våren. Bland annat har det påbörjats jämställdhetsintegrering av utbildningar vid Försvarens skolor och vid Försvarens högskolan samt genomförts utbildning av centrala befattningshavare med ansvar för materieförsörjning i syfte att omhänderta *Human Factors Integration* i framtida materielutveckling.

Under första halvåret har förberedelser fortsatt för att, efter regeringens ställningstagande, kunna stärka Försvarens ledning genom att bland annat organisera försvarsgrensstaber och en militär ledning på Gotland. I väntan på politiska beslut om materiel- och logistikutredningen har förberedelser även genomförts för en implementering enligt utredarens samtliga förslag.

De viktigaste materielleveranserna under det första halvåret består bland annat av radarjaktrobotar, helikopter, artilleripjäser, precisionsammunition, flaklastbilar, brobandvagn, informationssystem till Hemvärnet (IS Hv) samt lednings- och logistikmateriel till flygbaser.

Försvarens prognos för helåret innebär att anslagskredit kommer att nyttjas för anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* (samtliga anslagsposter) och 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* samt för anslagspost 1:2.1 *Försvarens väpnade insatser internationellt samt Athena*. Övriga anslagsposter prognosticeras mot eller under givna ramar.

Om redovisningen

Redovisningen inleds med en sammanfattning följt av en lägesredovisning för samtliga verksamheter inom Försvarsmakten. Vidare inkluderas lägesredovisningar avseende personalförsörjningsområdet och det ekonomiska läget per första halvåret, inklusive helårsprognos.

Därefter redovisas Försvarsmaktens delårsrapport vars innehåll är reglerad i FÅB 8 kap. Delårsrapporten inleds med redovisning av de återrapporteringskrav som ska redovisas i samband med delårsrapporteringen, utgående från Försvarsmaktens regleringsbrev för 2017. Slutligen följer den finansiella redovisningen och överbefälhavarens intygande av delårsrapporten.

LÄGESREDOVISNING

Insatser - nationellt och internationellt

Nationella insatser

Beredskap för nationella insatser har upprätthållits i enlighet med regeringens beslut för hävdande av den territoriella integriteten. Sveriges sjö- och luftterritorium har övervakats kontinuerligt med radar och planerligt kompletterats med fartygs- och flygspaning. Vidare har ledningsberedskap för tidig insats upprätthållits kontinuerligt. Under första halvåret har verksamheten i vårt närområde fortsatt intensifierats varvid närvaron av ryska och Natostridskrafter fortsatt varit på en hög nivå.

I samband med händelsen på Drottninggatan i Stockholm den 7 april höjde Försvarsmakten temporärt beredskapen. Stöd lämnades till Polismyndigheten och inom ramen för Försvarsmaktens verksamhet genomfördes en översyn av skydd och bevakning vid garnisoner och skyddsobjekt. Försvarsmakten understödde Polismyndigheten med såväl transportresurser som materiellt stöd samt med samverkansofficerare till Nationella Operativa Avdelningen (NOA). Försvarsmakten deltog fortlöpande i samverkanskonferenser under ledning av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) på regional och lokal nivå.

Under 2016 påbörjades en insats för tidigarelagd militär närvaro på Gotland vilken kommer att fortgå.

Utöver detta har tyngdpunkten legat på bevakningsuppgifter och transportskydd av egen skyddsvärd verksamhet.

Internationella insatser

De internationella insatserna har i stort genomförts enligt plan. Försvarsmakten har rekryterat, utbildat och utrustat personal för insatser enligt regeringsbeslut för internationell freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet samt genomfört de insatser regeringen beslutat.

Vid halvårsskiftet deltog omkring 350 svenska officerare, soldater och sjömän i militära insatser i totalt tolv länder. Därutöver tjänstgjorde cirka 55 svenska officerare i internationella staber i 17 olika länder.

Väpnade internationella insatser

MINUSMA

I Mali och inom ramen för *United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali* (*MINUSMA*) utgörs det svenska styrkebidraget av ett underrättelseförband *SWE ISR TF* och stabspersonal till FN:s ledningsstruktur. Vid halvårsskiftet uppgick det svenska bidraget till 247 personer. Förbandet är en del av det multinationella underrättelseförbandet *All Sources Information Fusion Unit* (*ASIFU*) som bidragit med operativa underrättelser till *MINUSMA*:s styrkechef (*Force Commander*). Förbandet verkar i en komplex miljö med många aktörer, ett extremt klimat och i ett område med bristfällig infrastruktur. Förbandet har varit väl rustat att möta dessa utmaningar. Under det första halvåret har dock säkerhetsläget skärpts ytterligare vilket har föranlett Försvarmakten att vidta bland annat infrastrukturella åtgärder i insatsområdet. Säkerhetsläget är fortsatt ansträngt och utvecklingen följs kontinuerligt för att vid behov kunna vidta ytterligare åtgärder. Försvarmakten har efter begäran och i samråd med FN beslutat att förstärka styrkebidraget under sensommaren.

OIR

I Irak stödjer ett svenskt bidrag *IRAQI Security Forces* (*ISF*) med utbildning och rådgivning inom ramen för *Operation Inherent Resolve* (*OIR*) vilken bedrivs av en koalition bestående av 67 länder. Förbandet har bestått av en stabs- och underhållsfunktion och två träningsteam, totalt 35 personer baserade på en camp i Erbil i norra Irak. Sverige har även haft två stabsofficerare placerade i koalitionsstab i Bagdad. Förbandet har fortsatt etableringen på plats i insatsområdet. Den utökning med två stabsofficerare, till koalitionsstab i Kuwait, som var planerad att ske under juni månad genomfördes den 31 juli. Regeringen beslutade den 22 juni 2017 om en utökning av insatsen till att omfatta 70 personer. Försvarmakten har påbörjat förberedelserna för denna utökning.

RSM

I Afghanistan fortsätter det svenska styrkebidraget till den Natoleda insatsen *Resolute Support Mission* (*RSM*). Vid halvårsskiftet uppgick bidraget till 26 personer och bestod av rådgivare till de afghanska säkerhetsstyrkorna samt av stabs- och stödpersonal. Personalen har i huvudsak varit baserad på Camp Marmal i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan. Därtill har Sverige även haft en samverkansofficer, utsänd från det regionala kommandot för norra Afghanistan, till högkvarteret i Kabul samt en över tid tjänstgörande stabsofficer vid samma högkvarter. Sedan hösten 2016 tjänstgör även en stabsofficer vid *Train, Assist, Advice Command – AIR* (*TAAC-AIR*) i Kabul.

Övriga internationella insatser

Försvarmakten har deltagit i följande övriga internationella insatser:

- *EUTM Somalia - European Training Mission in Somalia*
- *EUTM Mali - European Training Mission in Mali*
- *EUTM RCA - European Training Mission in the Central African Republic*
- *EUNAVFOR Op Atalanta Operational Headquarters* i England
- *EUNAVFOR MED Op Sophia Operational Headquarters* i Italien

Försvarmaktens stöd till och deltagande i SSR-verksamhet redovisas separat under särskild återrapporteringspunkt nummer 6.

Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet

Försvarsmakten har deltagit i följande freds- och säkerhetsfrämjande insatser:

- *EU delegation* i Ukraina
- *EU delegation* i Kenya/Somalia
- *UNTSO – United Nations Truce Supervision Organization*, Israel/Libanon/Syrien
- *MONUSCO – Mission de L'Organisation des Nations Unies pour la Stabilisation en rd Congo*, Kongo
- *UNMOGIP – United Nations Military Observer Group in India and Pakistan*, Indien/Pakistan
- *NNSC – Neutral Nations Supervisory Commission*, Sydkorea
- *UNMISS – United Nations Mission In South Sudan*, Sydsudan
- *MINURSO – United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara*, Västsahara

Stöd till samhället

Försvarsmakten har fram till halvårsskiftet bidragit med stöd till samhället vid 52 tillfällen (jämfört med 81 tillfällen första halvåret 2016). Vid 30 tillfällen (44 tillfällen 2016) har stödet skett i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Stöd har i huvudsak lämnats vid eftersök av försvunna personer och vid brandbekämpning under senvåren. Vidare har 22 insatser (37 insatser motsvarande period 2016) genomförts i enlighet med förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. Stöd har främst lämnats till Polismyndigheten i form av ammunitionsröjning, utbildning och utlåning av materiel. Vid ett tillfälle lämnades stöd till Jordbruksverket i samband med ett utbrott av fågelinfluensa.

Försvarsmakten har även genomfört stöd till polisen enligt regeringsbeslut och förordningen (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter.

Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap

Armétridskrafterna

Armétridskrafterna har byggt upp förmågan inom krigsförbanden, deltagit i insatser av såväl nationell som internationell karaktär samt upprätthållit beredskap i enlighet med grundoperationsplanen (GROP). Armén har bland annat genomfört ett flertal övningar av såväl lokal som regional karaktär. Verksamheten har i huvudsak kunnat genomföras enligt plan men i vissa fall med anpassade övningsmålsättningar med anledning av begränsningar i tillgängligheten avseende främst fordon och ledningsmateriel. Bland annat har Arméns stabsoch sambandsövning (ASSÖ) och övning Brigstri påverkats, vilket har föranlett att övningsmålen anpassats därefter. Under perioden har arméns brigadledningsförmåga utvecklats genom övningarna ASSÖ och Brigadstridsövning 17 (Brigstri 17). Vidare har de två regionala förbandsövningarna Vintersol 17 och Våreld 17 genomförts som kompaniövningar i bataljons ram och med deltagande funktionsförband. Kombinationen av förbands- och ledningsträningsövningar samt nationella och internationella övningar utgör tillsammans med materiell tillgänglighet och tillförsel av ny materiel de viktigaste fundamenten för den successiva utvecklingen av såväl brigadlednings- som brigadförmåga. Övningarna har sammantaget bidragit positivt till arméns förberedelser inför försvarsmaktsövningen Aurora 17.

Från början av tredje kvartalet 2016 har armén förlagt förbandsverksamhet på Gotland efter beslut av överbefälhavaren. Etableringen av stridsgruppen på Gotland har efter beslut tidigare lagts och kommer att påbörjas under tredje kvartalet 2017. Repetitionsutbildningar i form av krigsförbandsövningar (KFÖ), krigsförbandskurser (KFK) och särskild övning befäl (SÖB) har genomförts som planerat. Under 2017 kommer huvuddelen av arméns planerade krigsförbandsövningar (KFÖ) att ha genomförts i samband med försvarsmaktsövning

Aurora 17. För två förband omplaneras KFÖ till kommande år. Det internationella samarbetet har prioriterats till Finland respektive USA och utöver bilaterala arméchefs- och stabssamtal genomfördes under andra kvartalet en

övning vid Markstridsskolan varvid ett finskt förband om cirka 300 soldater deltog. Samarbetena bidrar till ökad interoperabilitet, främst genom etablering av kontaktnät samt en ökad taktisk och operativ samsyn. Vidare har armén fortsatt utbildat och bemannat kontingenter för internationella insatser i Mali och Irak.

Marinstridskrafterna

2017 har inletts positivt trots en minskad materiell tillgänglighet på vissa vitala system vilket delvis påverkat den operativa förmågan. Under halvåret har beredskap upprätthållits och insatser genomförts i enlighet med plan och kompletterande order. Den ständigt pågående sjöövervakningsoperationen har fortsatt och förberedelser inför det femte bidraget till *EUNAVFOR Operation Atalanta*, bestående av en bordningsstyrka med två stridsbåtar baserad på ett holländskt amfibietransportfartyg, pågår.

Övningsserien har både haft ett nationellt fokus, främst under vårens olika funktionsövningsveckor, och bedrivits tillsammans med andra länder. Samövningar har genomförts med bland annat Finland inom ramen för *Swedish Finnish Naval Task Group (SFNTG)* under stabsövningen *CJSE* där ett stort steg togs mot det kommande tillkännagivandet av en gemensam förmåga. Sjöstridskrafterna har deltagit i Natoövningen *BALTOPS*. Vidare har kortare samövningar med USA, Frankrike och delar av Natos stående sjöstyrkor genomförts.

Vid några tillfällen har rådande omständigheter medfört att pågående övningar till sjöss ominriktats eller avbrutits till förmån för insatsverksamhet. Dessa övergångar från övning till insats har kunnat ske smidigt tack vare erfarenheter från tidigare år och marinstridskrafternas inneboende flexibilitet. Metoderna för att genomföra förbandsproduktion under pågående nationell sjöövervakningsoperation har utvecklats ytterligare i syfte att bidra till ökad förmåga vid krigsförbanden.

Marinstridskrafterna har uppträtt i Västerhavet och i Östersjön varvid övningsområdena i Hanöbukten och området kring Gotland har använts för luftvärns-, ubåtsjaks- och ytstridsövningar.

Flygstridskrafterna

Flygstridskrafterna har bland annat deltagit i övningarna *Vintersol 17*, *Gripen TTP* (taktikövning för JAS 39) och *Arctic Challenge Exercise (ACE 17)*¹. Dessa övningar har, tillsammans med uppgraderingen av JAS 39 till MS 20² under föregående år, bidragit till ökad operativ förmåga inom flygstridskrafterna. Vidare har det genomförts planering och förberedelser för det svenska flygbidraget i Mali.

Flygstridskrafterna har vid ett flertal tillfällen under första halvåret lämnat stöd med taktiskt transportflyg till pågående internationella insatser. Dessa stödinsatser har på ett positivt sätt utvecklat deltagande förband och personal att verka i konfliktmiljöer.

Vissa friktioner har påverkat flygtidsproduktionen negativt. Exempel på dessa friktioner är perioder av dåligt väder, förorenat flygbränsle (av vatten) samt att annan prioriterad verksamhet såsom bemanningsuppdrag och beredskapsuppgifter inneburit brist på tillgänglig personal (piloter och flygunderhållspersonal).

Lednings- och underrättelseförband

Den operativa förmågan vid lednings- och underrättelseförbanden har utvecklats under perioden, främst genom en begynnande tillväxt och en ökad övningsfrekvens i förband. Såväl internationella insatser som nationella och internationella övningar har bidragit till denna positiva utveckling. Dock har i vissa fall övningsmålsättningarna anpassats, bland annat ASSÖ och Brigstri, med anledning av begränsningar i den materiella tillgängligheten.

Geltic Bear 17 har genomförts varvid 19 hemvärnsbataljonsstaber övats med gott resultat. *CJSE 17* har genomförts i syfte att utveckla och vidmakthålla Försvarmaktens operativa och taktiska ledningsförmåga samt

¹ Multinationell flygövning med deltagare från elva nationer och Nato

² Bland annat innefattande beväpning med radarjaktrobot Meteor

för att öva individuella färdigheter för Försvaretsmakterns officerare, studenter vid Försvarets högskolan och personal från andra länder eller myndigheter. *CJSE 17* har bidragit till utveckling av ledningsförbandens förmåga att ge stabstöd. Lednings- och underrättelseförbanden har även deltagit i *ASSÖ 17*, *Brigstri 17* och *Våreld 17*, varvid stöd till taktisk ledning (brigad) övats. Ledningsförbanden har genomfört tre systemövningar med ledningssystemet *FMLS IO Mark*.

Etableringen av *FMTIS* fortsätter. Förbandet har ännu inte uppnått planerad nivå för operativ förmåga men löser kvalificerade uppgifter, om än inte i full omfattning. Lösandet av uppgifterna ökar förbandets operativa förmåga.

Logistikförband

Logistikförbandens produktion och uppdrag har genomförts enligt plan. Dock har till viss del målsättningar fått anpassas, framförallt vid grund- och befattningsutbildning, med anledning av den begränsade tillgängligheten avseende sambands- och ledningsmateriel samt fordon.

Ett fortsatt arbete med organisering och utveckling av krigsförbanden vid samtliga logistikförband pågår.

Första halvåret 2017 har präglats av en intensiv övningsverksamhet omfattande bland annat *Geltic Bear*, *ASSÖ 17*, *CJSE 17*, *Våreld 17* och *Brigstri 17*. Därutöver har ett antal egna krigsförbandsövningar genomförts, bland annat *SÖB* och ledningsträningsoövning (*LTÖ*). Övningarna har höjt den operativa förmågan, bland annat förmågan att genomföra operativa transporter, sjuktransportledning samt logistikförsörjning av strid i brigads ram. Planering inför försvarsmaktsövningen *Aurora 17* pågår vid samtliga logistikförband.

En ökning av insatsverksamheten under första halvåret 2017 har tillsammans med verksamheten på Gotland varit resursmässigt krävande vilket kan medföra långsiktig påverkan på uthålligheten vid stödjande logistikförband. Alltjämt verkar dock förbanden med hög operativ förmåga över tiden.

Logistikförbanden har stöttat internationella insatser med bland annat vidmakthållande av Mali- och Irakinsatserna. Vidare har planeringen påbörjats vad avser stöd till *Operation Atalanta*, det svenska flygbidraget i Mali samt avseende en utökning av operationen i Irak.

Nationella skyddsstyrkor

Det första halvåret har karaktäriserats av hög övningsintensitet. Hemvärnsbataljonerna har bland annat genomfört 13 krigsförbandsövningar (*KFÖ*) och 41 särskild övning förband (*SÖF*) varvid förbanden har vidmakthållit sina förmågor.

Geltic Bear 17-1 och *17-2* har, med stöd av lednings- och underrättelseförband, genomförts med 19 hemvärnsbataljonsstaber med sammanlagt 700 deltagare. Militärregion Syd och Nord ingick i övningsledningen tillsammans med delar ur länsstyrelser och kommunledningar. Resultatet har varit gott och ledningsförmågan ökar för varje genomförande. *LTÖ* har god effekt på förmågan till territoriell ledning, inklusive samverkan med civila myndigheter och media. Under övningen påbörjades även utbildning på det nya stabstödsystemet *IS-HV* för bataljon/kompanistab.

Implementeringen av de tre återstående hemvärnsgranatkastarplutonerna fortgår och rekryteringen till dessa har hitintills fungerat väl.

De totala rekryteringsmålen för Hemvärdnet har första halvåret uppnåtts genom en fortsatt god direktrekrytering men rekryteringsdelmålen mot den nya grundutbildningen är endast till hälften uppfyllda.

Rekryteringen till Hemvärdnet visar fortsatt på utmaningar i de norra delarna av landet och på Gotland. På senare tid har samma tendens även börjat bli tydlig i andra landsbygdsområden. I dessa områden råder en större utmaning att rekrytera eftersom Hemvärdnets behov av 18- till 35-åringar är nära eller större än tillgången. Tendensen kvarstår trots riktade rekryteringsåtgärder i dessa områden.

Den största delen av de rekryterade är fortsatt direktrekryterade från tidigare värnpliktsomgångar och grundläggande militär utbildning (GMU).

Frivillig försvarsverksamhet

Svenska försvarsutbildningsförbundet (Försvarsutbildarna) och Sveriges bilkårens riksförbund (Bilkåren) har genomfört fem grundläggande soldatutbildningar för frivilliga (GU-F).

Befattnings-, ledarskaps- och instruktörsutbildningar bedrivs av flertalet frivilliga försvarsorganisationer (FFO) under året. Ungdomsverksamheten genomförs under hela året i central, regional och lokal regi av FFO. Till exempel har det genomförts vinterkurser under sportlovsveckorna och sommarskolor genomförs på olika platser och tidpunkter över hela landet.

Viktigare övningar

Övning	Syfte och övergripande beskrivning	Måluppfyllelse (ja, delvis, över)	Involverade stridskrafter
ARCTIC CHALLENGE EXERCISE 17 (ACE 17)	Multinationell flygövning i Sverige, Norge och Finland. Finland var planeringsansvarig för ACE 17.	Ja	Flygstridskrafter
ASSÖ 17	Arméns stabs- och sambandsövning är en ledningsträning med det övergripande målet att befästa rutiner i ledning och stabstjänst i brigadstab och att tillämpa dessa för brigad och utveckla marktaktisk förmåga inför eventuella kommande operationer under ledning av insatsstaben. På grund av begränsningar i den materiella tillgängligheten har övningsmålen anpassats.	Över	Arméstridskrafter, flygstridskrafter, marinstridskrafter, lednings- och underrättelseförband och logistikförband
BALTOPS 17	Huvudsyftet är att träna enheters uppträdande i större multinationella styrkesammansättningar som tillsammans kan skapa stabilitet och säkerheten i områden kring Östersjön. I övningen deltog 14 nationer, cirka 5 000 personer, ett 50-tal fartyg, 60-tal stridsflygplan och helikoptrar och ett flertal fordon. Övningen har marint fokus även om stridsflyg ingår i övningen. Svensk förmåga ökade bl.a. inom områden såsom internationell samverkan, interoperabilitet, havsövervakning och hantering av asymmetriska hot.	Ja	Marinstridskrafter, lednings- och underrättelseförband
BEK LTÖ 17	Bekämpningsledningsträning som övar brigadstabens bekämpningsfunktion så att ledning, planering och genomförande av indirekt bekämpning inom brigadens strid kan ske ensat.	Ja	Arméstridskrafter och lednings- och underrättelseförband
BRIGSTRI 17	Nationell ledningsträning för bataljonsstaber med huvudsyfte att öka förmågan att kunna lösa stridsuppgifter inom brigads ram. Övningen är ett viktigt steg mot en ökad brigadförmåga och är direkt sammankopplad med och ett viktigt steg mot FMÖ 17 Aurora. De övergripande målen var att träna rutiner i ledning, stabstjänst, stridsteknik och taktik. På grund av begränsningar i den materiella tillgängligheten har övningsmålen anpassats.	Ja	Arméstridskrafter, flygstridskrafter (Hkplj och LSS), lednings- och underrättelseförband och logistikförband
C SWEDEC AMMUNITIONS- OCH MINRÖJNING- ÖVNING 17	Övningen syftade till ökad förmåga att verka i bebyggelse samt ökad förmåga genom samövning mellan sökgrupper, IED/EOD (Improvised Explosive Devices/Explosive Ordnance Disposal) och polisära enheter.	Ja	Arméstridskrafter, marinstridskrafter

Övning	Syfte och övergripande beskrivning	Måluppfyllelse (ja, delvis, över)	Involverade stridskrafter
COMBINED JOINT STAFF EXERCISE 17 (CJSE 17)	<i>Combined Joint Staff Exercise</i> är en Försvarsmaktsgemensam ledningsträningsövning som genomfördes i samarbete mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan. I övningen ingick även internationella deltagare och deltagare från civila myndigheter. Övningen genomfördes på flera olika orter i Sverige med syfte att förbereda enskilda deltagare att ingå i en multinationell stab. För Försvarsmakten är övningen ett led i utvecklande av ledningsförmågan på operativ och taktisk nivå. Fokus för övningen är att träna stabsarbetsmetoder och processer för chefer och stabsmedlemmar. Övningen har utvecklats och implementerats i andan av Nato:s Partnerskap för Fred (PFP). Totalt deltog ca 1 200 personer från 27 olika nationer.	Över	Försvarsmaktsgemensam övning Arméstridskrafter, marinstridskrafter, flygstridskrafter, lednings- och underrättelseförband och logistikförband
CWIX 17	Utveckla Försvarsmaktens förmåga att verka i nationella och multinationella operationer (interoperabilitet).	Analys pågår	Marinstridskrafter, lednings- och underrättelseförband
DYNAMIC MERCY 17	Nato sjöräddningsövning. Genomförs vartannat år i Östersjön. Övar räddning till sjöss och samverkan mellan kustbevakningar, sjöräddnings-centraler, försvarsmakter och sjöfartsverk ur samtliga länder med kuststräcka i Östersjön, förutom Ryssland. Försvarsmakten deltog med patrullfartyg.	Ja	Marinstridskrafter
DYNAMIC MOVE 17	<i>Dynamic Move</i> är en Natoövning (<i>Computer Assisted Exercise - CAX / Command Post Exercise - CPX</i>) där stabspersonal övas i ledning av minröjningsoperationer i marin miljö. Övningen genomförs vid det Belgiska minröjningscentrumet i Eugermin. Sjöstridflottilljerna deltar normalt med åtta till tio stabsofficerare i en internationell stab och i en Nordisk stab.	Ja	Marinstridskrafter
FINAL 17	Finsk flygövning som avslutar taktiskt flygutbildning och syftet är att öva vunna erfarenheter inom ramen för fredstida förhållanden och undantagsförhållanden. I övningen deltog svenska flygelever.	Ja	Flygstridskrafter
FMLS IO14 SYSTEMÖVNING 17	Systemövningen ska säkerställa ledningsförbandens förmåga att upprätta och drifhålla ledningsstödssystemen ingående i IO 14. Övningen har ett tekniskt fokus och ska säkerställa funktionalitet i tilldelad materiel. Kompletterande verksamhet genomfördes inför Brigstri 17.	Delvis	Lednings- och underrättelseförband, arméstridskrafter och logistikförband
FTS LEDNINGS-TRÄNINGSOVNING 17 (LTÖ 17)	Förmedla flygtaktisk chef syn på luftoperativ ledning och förbandsledning.	Ja	Flygstridskrafter
FUNKTIONS-ÖVNING UND & SÅK 17	Funktionsövning underrättelse- och säkerhetstjänst (FUS). Utbildnings- och momentövning; <i>JIPB (CPOE)</i> , skrivande av underrättelseplan samt funktionsplan undsåk. Syftet är att träna förbandspersonal i metoder och <i>standard operating procedures (SOP)</i> . Öva och utvärdera undsåk metodik i SWECCIS. Utvärdera utgivna undsåk handböcker.	Ja	Lednings- och underrättelseförband, arméstridskrafter och logistikförband
GELTIC BEAR 1 och 2	Ledningsträningsövning i syfte att träna hemvärnsbataljonsstaber i stabsmetodik och ledning av bataljon samt samverkan med civila aktörer. Utbildning och träning i digitalt stabstödsystem som införs under 2017.	Ja	Hv-batastaber, MR staber lednings- och underrättelseförband och logistikförband
JOINT WARRIOR 171	<i>Joint Warrior</i> är en brittisk multinationell <i>Joint LIVEX</i> med tydligt fokus mot den operativa/taktiska nivån. Övningen erbjöd även utbyte på stridsteknisk nivå. Brittiska <i>Joint Tactical Exercise Planning Staff (JTEPS)</i> planerade övningen och den genomfördes i norra Storbritannien. Svenskt syfte vara att öva och validera deltagande förbands förmåga i <i>Forward Air Controller (FAC)</i> och <i>Tactical Air Control Party (TACP)</i> samt <i>Naval Gunfire Support (NGS)</i> .	Ja	Marinstridskrafter

Övning	Syfte och övergripande beskrivning	Måluppfyllelse (ja, delvis, över)	Involverade stridskrafter
JPOW 17	<i>Combined and Joint Air & Missile Defence Joint Project Optic Windmill</i> (JPOW). Övningen genomfördes i Tyskland och riktade sig mot behovet av nära samarbete mellan deltagarländer och deltagande organisationer vid luft- och robotförsvarsoperationer. Övningen genomfördes som stabsövning (<i>Command Post Exercise – CPX</i>) och som <i>LIVEX</i> med tyngdpunkt mot operationsplanering, operationsgenomförande och interoperabilitet. Övningen riktar sig för svenskt vidkommande mot Lvbat 2020.	Ja	Arméstridskrafter
LOGEX 17	<i>Command Post Exercise (CPX)</i> som syftar till att skapa förmåga att vid en insats i Europa kunna verka i en multinationell logistikstab, t.ex. <i>Joint Logistic Support Group (JLSG)</i> eller Brigadstab, För <i>National Support Element (NSE)</i> innebär det att samarbeta med <i>JLSG</i> och andra länders <i>NSE</i> . Övningen genomförs med stöd av <i>Logistics Functional Services (LOGFAS)</i> vilket gav en bra förståelse för hur systemet kan nyttjas för planering, uppföljning och rapportering. Övningen bygger på workshops som sker året före genomförandet där t.ex. utbildning i <i>LOGFAS</i> genomförs. Vid genomförandet deltog Sverige med <i>LOGFAS</i> -operatörer som därigenom befäst sina kunskaper i <i>LOGFAS</i> , vilket under FMÖ 17 ska nyttjas inom främst transporttjänsten. Under övningen bemannade Sverige även med stabsofficerare för planering och uppföljning av sjukvård.	Ja	Logistikförband
MLT 17	Marinens Ledningsträning. Nationell ledningsträning med samtliga marina förband.	Ja	Marinstridskrafter, flygstridskrafter, lednings- och logistikförband
PALNATOKE 17	Multinationell övning för flygbasjägare i Danmark.	Ja	Flygstridskrafter
SPRING STORM 17 (KEVADTORM)	Stabsövning i Estland för försvarsmedicinsk personal, genomfördes med färre deltagare än planerat.	Delvis	Logistikförband
SVEA 2017	Det övergripande målet med övning Svea är att öka och förstärka möjligheterna till framgångsrik operativ samverkan då Försvarsmakten stödjer polisen vid terrorismbekämpning. Delmål för övning Svea 2017 är att öva och utveckla processer och rutiner då Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen inkommer till Regeringskansliet med en stödbegäran enligt lagen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Försvarsmakten ska kunna stödja Polisen utifrån gällande orderverk.	Ja	Försvarsmakten Säpo Polisen
TEX 17	Övningen <i>Tactical Exercise (TEX)</i> syftar till att nya besättningar ska nå statusen <i>Combat Ready</i> inom det taktiska transportflyget (Tp 84). Scenariot för övningen har varit inom ramen för nationellt försvar, med inslag av samarbete med nordiska grannländer och har genomförts över stora delar av landets yta. Under årets övning har bland annat fallskärmsjagarförband, mekaniserade förband samt marint hemvärn deltagit i olika stadier.	Ja	Flygstridskrafter
VINTERSOL 17	Vintersol genomfördes i området från Jokkmokk till Boden. I övningen ingick ca 1 300 deltagare från sju förband. Övningen genomfördes inom brigads ram med 3. brigadstab som "högre chef" och syftet var att öka brigad- och brigadledningsförmåga, vinterförmåga och samverkan mellan förband.	Över	Arméstridskrafter, flygstridskrafter, lednings- och underrättelseförband
VÅRELD 17	Syftet var att öka svensk förmåga att med markstridskrafter försvara Sverige och landets intressen. Under övningen övades anfall, försvar och fördrojningsstrid. I övningen deltog ca 1 500 deltagare från elva olika förband. Övningen genomfördes bl.a. på Skövde övnings- och skjutfält. Övningen genomfördes inom brigad ram med 2. brigadstab som "högre chef".	Ja	Arméstridskrafter, Flygstridskrafter (Hkpfly), lednings- och underrättelseförband och logistikförband
WASA-III	Ubåtsjaktövning tillsammans med <i>US Navy</i> . Ersatte <i>FINSWEEEX 17</i> .	Ja	Marinstridskrafter

Övning	Syfte och övergripande beskrivning	Måluppfyllelse (ja, delvis, över)	Involverade stridskrafter
UBJ-ÖVNING	Ubåtsjaktövning genomfördes i Stockholms skärgård. Detta är en funktionsövning/förbandsövning i syfte att öka ubåtsjaktförmågan. Övningen genomfördes med gott resultat.	Ja	Marinstridskrafter Flygstridskrafter (Hkp 15)

Tabell 1 Viktigare övningar

Viktigare materielleveranser

Stridskraft	Materielobjekt
Arméstridskrafterna	155 mm ammunition Excalibur/MK2 Flaklastbilar Renovering och modifiering 77B Archerpjäser Brobandvagn
Marinstridskrafterna	Generalöversyn lätt trossbåt RIB-båt röjdyk Ersättare RIB-båt C-550 och C-650 Livstidsförlängning Carlskrona
Flygstridskrafterna	Radarjaktrobot Meteor Hkp16-Modifieringssatser HF-radio Typarbete, integration och underhållsberedning fällare Utveckling JAS39 (Rapport) Anskaffning JAS39 (Rapport) Flygsäkerhetshöjande åtgärder Tp84 modifieringar Banreparationsresurser, traktorer, dragna klippaggregat Nödsignalsatser 90B JAS39 Förvaringscontainer basdelar Hkp 14 Hkp14 - femte i konfiguration TTT-SAR/ASW
Lednings- och underrättelseförbanden	Utveckling Telekrigsbataljon Kommunikationsnät flygbas FM informationsinfrastruktur H/S 15-17 (Sweccis stabplats)
Logistikförbanden	Renovering och modifiering kraftaggregat UPS 250KVA Återtagande av brister inom personlig utrustning
Hemvärnsförbanden	Informationssystem Hemvärn (IS Hv)

Tabell 2 Viktigare materielleveranser fram t.o.m. 2017-06-30

Utveckling

Produktion i enlighet med Forskning och Teknikutvecklingsplan (FoT-plan), Studie- och konceptutvecklingsplan samt Plan för koncernövergripande forskning och utveckling (Koncern-FoU 17) pågår. Leveranser inom FoT har skett enligt lagda beställningar.

FoT-plan 2018 har fastställts och nya verksamhetsområden är: Beslutsstöd och kognitiva system, Cyber samt Autonomi och obemannat. Verksamheten inom dessa nya områden har påbörjats redan under 2017.

Övrig verksamhet

Exportstöd och exportåtagande

Exportstöd har genomförts enligt uppdrag från Försvarets materielverk (FMV). Vidare har Försvarmakten lämnat stöd åt FMV vid pågående arbete avseende JAS 39 C/D. Genom bland annat materielsystemstöd har exportåtagande till Thailand, Tjeckien och Ungern genomförts enligt plan.

Statsceremoniell verksamhet och traditionsvård

Högvakt och bevakning vid statschefens residens, Stockholms slott och Drottningholms slott, har genomförts enligt plan. Saluter har avgivits från salutbatterierna i Bodens fästning, Norra Brännan, Skeppsbron, Kungshall och Skansen Lejonet.

Försvarsmakten har på UD begäran deltagit vid H.M. Konungens mottagning av främmande sändebud i högtidliga audienser vid fyra tillfällen och paraderat med anledning av statsbesök från Kanada. Försvarsmakten har även paraderat vid firandet av H.M. Konungens födelsedag, vid H.K.H. Kronprinsessan Victorias namnsdag samt vid veteran- respektive nationaldagen. Vidare har annan ceremoniell verksamhet genomförts vid ett flertal tillfällen.

Försvarsmakten har tagit emot örlogsbesök från Frankrike och Danmark samt besök från en fartygsstyrka ur Nato.

Internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet (ITÖ)

Genomförd verksamhet och dess resultat

ITÖ har genomförts vid sex tillfällen under totalt 14 veckor med Tyskland, USA, Storbritannien, Nederländerna, Danmark, Belgien, Estland, Lettland, Litauen och Polen.

Cirka 130 elever har genomfört internationell utbildning inom vinterförmåga/vinterstrid, inklusive dyktjänst vintertid.

Rustningskontroll

Verksamheten har genomförts enligt övergripande plan.

Inom ramen för Wiendokumentet har det genomförts en utgående förbandsutvärdering och en utgående områdesinspektion samt tagits emot en inkommande förbandsutvärdering och en inkommande områdesinspektion. Inom Fördraget om observationsflygningar har det genomförts två utgående observationsflygningar. Vidare har Flygplan OS-100 hyrts ut vid två tillfällen.

Totalförsvaret

Regeringen uppdrog den 10 december 2015 åt Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att;

- 1) ta fram gemensamma grunder (grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret och
- 2) redovisa Försvarsmaktens behov av stöd från bevakningsansvariga myndigheter inför och vid höjd beredskap, samt myndigheternas möjligheter att tillhandahålla sådant stöd inom ramen för det civila försvaret.

Försvarsmakten redovisade den första delen av uppdraget till regeringen den 10 juni 2016.

Under våren sammanställde och analyserade Försvarsmakten och MSB bevakningsansvariga myndigheters förmåga att lämna stöd till Försvarsmakten. Den skriftliga rapporten redovisades för regeringen den 9 juni 2017.

Utöver ovanstående arbete har Försvarsmakten, tillsammans med MSB, arbetat med ett flertal av de aktiviteter som fastställdes i grundsynen 2016. Flera totalförsvarsseminarier har genomförts, bland annat ett där ett 40-tal myndighetschefer deltog. Samarbete har inletts med Svenskt Näringsliv för att påbörja diskussioner om hur privata aktörer på bästa sätt kan involveras i totalförsvaret.

Försvarsmakten har tillsammans med MSB påbörjat ett arbete med att genomföra samordnad krigsplacering av personal. Syftet med detta är att stödja andra myndigheter med informationen om vilken personal de disponerar i högre beredskap.

Utveckling av ledning och logistik

Försvarsmakten har under första halvåret fortsatt arbetet med att utveckla ledningen för ett starkare försvar. I syfte att skapa en enklare, tydligare och mer robust ledning är det angeläget för myndigheten att bland annat etablera försvarsgrensstaber och en samlad militär ledning på Gotland.

I väntan på politiska beslut om materiel- och logistikutredningen *Logistik för högre försvarsberedskap* har förberedelserna fortsatt för ett införande i enlighet med utredarens förslag. Försvarsmakten förordar, i likhet med myndighetens remissvar på betänkandet och särskilda budgetunderlaget för 2018, dels att förändringarna bör omfatta utredarens samtliga förslag och rekommendationer, dels att det bör genomföras skyndsamt. Förändringarna ger myndigheten väsentligt bättre förutsättningar att ta ansvar för försvarsförmågan och att anpassa den militära beredskapen. Vid ett införande ges Försvarsmakten större handlingsfrihet att nyttja samtliga logistikresurser, t.ex. vid ett försämrat säkerhetsläge.

Sammantaget fortsätter Försvarsmakten förberedelserna för att under 2018 såväl etablera Försvarsmaktens utvecklade ledning som implementera materiel- och logistikutredningens samtliga förslag.

Personalförsörjning

Militär grundläggande utbildning (MGU)

Ansökningarna till militär grundutbildning, MGU 2017, har ökat med 42 procent jämfört med föregående år samtidigt som andelen med godkänt inledande datatest ökat med 35 procent.

Platser för antagningsprovning vid Rekryteringsmyndigheten (TRM) tar slut allt eftersom de öppnas och vid halvårsskiftet fanns det inga lediga platser bortsett från eventuella återbud. I augusti öppnar TRM de sista 800 sökbara platserna för antagningsprovning till MGU 2017.

En reducering av TRM provningskapacitet har i år gjort att Försvarsmakten tvingats minska antalet utbildningsplatser från 3 500 till 3 000. Kapacitetsbristen medför att prognosen för årets antal inryckande är 2 600 - 2 900. Orsaken till att intervallet är lägre än 3 000 är att alla som antagits inte inställer sig och att vissa antagna slutar under första veckan.

Fram till juni månad har det ryckt in 333 rekryter, vilka i huvudsak ansökt till olika hemvärnsutbildningar. De stora inryckningarna inträffar strax efter midsommar och under hösten varvid antalet inryckta rekryter då bedöms öka markant. Under juni månad fanns 2 032 individer med antagningsbesked för de resterande inryckningarna.

Under juni avslutades även ett antal längre befattningsutbildningar som genomförts för MGU 2016-2017. Resultat, erfarenheter och personaltillskott till olika kategorier kommer kunna utläsas först under hösten 2017.

Försvarsmakten arbetar proaktivt med att skapa förutsättningar för att uppnå målen för 2020. Detta sker bland annat genom att se över krigsplacering av värnpliktiga, hålla fortsatt fokus på direktrekrytering samt underlätta intern rörlighet.

Jämställdhetsintegrering

Försvarsmaktens jämställdhetsintegreringsplan är uppbyggd på tre spår: utbildning, fysisk arbetsmiljö samt styrdokument och uppföljning.

Myndigheten har inom utbildningsspåret följt upp genomförandet av uppdragsutbildningarna vid Försvarshögskolan som i beställning har uppdragits att integrera kvinnor, fred och säkerhetsagendan (resolution 1325) i verksamheten. Försvarsmakten finner att Försvarshögskolan behöver vidta åtgärder vad avser detta. Vid stridsskolorna och Militärhögskolan Halmstad har samverkan påbörjats för att jämställdhetsintegrera utbildningar och kursplaner. Inför Aurora 17 har genderperspektivet omhändertagits genom integrering i

övningsinstruktionen. Under våren genomfördes en nordisk *focal point*-utbildning med ett flertal svenska deltagare.

I spåret fysisk arbetsmiljö har utbildning för befattningshavare inom materielförsörjning genomförts och kommer fortsätta under hösten. Syftet är att omhänderta *Human Factors Integration (HFI)* i utvecklingen av materiel. Det har även genomförts möten gällande personlig utrustning för kvinnor med anledning av införandet av könsneutral totalförsvarspåbud, där processer initierats i syfte att tillförsäkra att *HFI* ska omhändertas. Internationell samverkan har genomförts med Kanadas försvarsmakt inom ramen för *HFI*.

Slutligen har det inom spåret styrdokument och uppföljning initierats en process för att få en mer kvalitativ återrapportering inom ramen för uppföljning av det systematiska jämställdhets- och jämlikhetsarbetet.

Arbetet med likabehandling och icke-diskriminering

Försvarsmakten arbetar löpande med likabehandling och icke-diskriminering. Detta sker genom ordinarie styr- och uppföljningsmekanismer, värdegrunds- och systematiskt arbetsmiljöarbete samt genom den av ÖB initierade visionen FM 2025 med syfte att förändra struktur och kultur. Utbildningar inom ramen för likabehandling och icke-diskriminering har genomförts centralt. Den specifikt försvarsmaktsledningsinriktade utbildningen *Gender Coach*-programmet genomförs under 2015-2017 med nio stycken adepter (i programmet deltar även Polisen och Förvarshögskolan). Ett flertal aktiviteter med tyngdpunkt på likabehandling, exempelvis HBT-seminarium för chefer, har genomförts. För att öka stödet till organisationsenheterna³ utbildas en kontaktperson för likabehandling vid respektive organisationsenhet. I ett steg att omhänderta resultaten av diskrimineringsenkät 2015/2016 pågår ett arbete för att skapa en central mekanism för trakasseriuppföljning.

Åtgärder för att öka andelen kvinnor på alla nivåer

Att öka andelen kvinnor är en av myndighetens större utmaningar. Andelen kvinnor är alltså i stort sett oförändrad inom samtliga personalkategorier. I början av 2017 fastställdes kvantitativa mål för att öka andelen kvinnor på samtliga nivåer under perioden 2017-2027⁴. Dessa mål togs fram på myndighetsövergripande nivå och omhändertas i dagsläget för att operationaliseras i verksamheten. Målen bygger på en successiv ambitionsökning genom tillämpning av redan identifierade metoder (exempelvis genom MER⁵-projektet). Försvarsmakten arbetar med TRM i syfte att kvalitetssäkra ett antal urvalsprocesser för att undersöka om kravprofilerna för antagning är relevanta. Ett flertal processer pågår i organisationen för att behålla kvinnor i personalflödet samt för att öka andelen chefer som är kvinnor (exempelvis mentorskapsprogram).

³ Förband, skolor och centrum

⁴ FM2017-4814:1, 2017-02-28, Förslag på kvantitativa mål avseende fördelningen mellan kvinnor och män på alla nivåer i myndigheten)

⁵ Metodutveckling för effektivare rekrytering

Ekonomiskt resultat och prognos

Försvarsmakten har den 15 maj 2017 hemställt om förändrade finansiella villkor för anslagspost 1.1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* och anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*. Vidare har myndigheten den 30 juni 2017 hemställt om förändrade ramar inom anslag 1:2. Vid upprättandet av denna delårsrapport har Försvarsmakten ännu inte erhållit svar på berörda hemställningar.

Anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Prognosen för anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* uppgår till 26 000 miljoner kronor. Prognosen inkluderar anslagskredit från år 2016 om 154 miljoner och medför ett nyttjande av kredit om 231 miljoner kronor. Det bedömda behovet av kredit bygger framför allt på det första halvårets högre utfall vad avser materielunderhållskostnader vilket i sig är en kombination av den höga ambitionen i verksamheten och prisökningar. Samtidigt bör noteras att den ekonomiskt och verksamhetsmässigt omfattande Försvarsmaktsövningen Aurora genomförs först under andra halvåret varför slutligt utfall är något svårare att bedöma än på senare år.

Prognosen för anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* uppgår till 6 130 miljoner kronor). Prognosen inkluderar 2016 års anslagskredit som uppstod på det numera avvecklade anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*, varav 157 miljoner kronor, motsvarande 85 procent, hänförts till anslagspost 1:1.3. Prognosen medför ett nyttjande av kredit om 180 miljoner kronor vilket framför allt beror på hög ambition i verksamheten samtidigt som ökade priser påverkar sedan tidigare avtalade leveranser.

Prognosen för anslagspost 1:1.4 *MUST* uppgår till 830 miljoner kronor. Prognosen inkluderar anslagskredit från år 2016 om 3 miljoner kronor och medför ett nyttjande av kredit om 6 miljoner kronor, det senare framför allt beroende på omfattande verksamhet kopplat till omvärldsutvecklingen.

Anslag 1:2 FM insatser internationellt

Det svårbedömda säkerhetsläget i flera av Försvarsmaktens insatser bidrar fortsatt till osäkra prognoser för anslagsposterna 1:2.1 och 1:2.2 samt för 1:2.1 inom utgiftsområde 5.

Prognosen för anslagspost 1:2.1 *Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena* uppgår till 1 100 miljoner kronor. Prognosen inkluderar de den i juni beslutade förbandsinsatsen *ATALANTA* vilken till huvuddel finansieras genom anslagsbehållningen från 2016 om totalt 31 miljoner kronor⁶. Prognosen medför ett nyttjande av kredit om 31 miljoner kronor i enlighet med Försvarsmaktens inlämnade hemställan om förändrade ramar inom anslag 1:2. Orsaken till det bedömda kreditbehovet är att säkerhetsläget i Mali kräver handlingsfrihet att snabbt kunna agera och vidta ytterligare åtgärder inom *MINUSMA*. Utöver säkerhetslägets påverkan förutses även ökade kostnader för utveckling och drift av Camp Nobel samt för återställandeåtgärder som planerades till 2016 men renderade i försenad leverans till 2017. Det som delvis kompenserar ökade kostnader för *MINUSMA* är att insatsen *OIR* Irak, inkl. den av regeringen beslutade⁷ förändringen av styrkebidraget under 2017, bedöms underskrida tillgänglig ram. Detta i och med att den tillkommande personalen dels kan använda befintlig camp och dels då förändringen genomförs först under andra halvåret 2017.

⁶ Behållningen har i tidigare prognoser fördelats 90/10 mellan anslagsposterna 1:2.1 och 1:2.2

⁷ Enligt ändringstryck regleringsbrev 2017-06-22

Prognosen för anslagspost 1:2.2 *Försvarsmaktens övriga insatser internationellt* uppgår till 73 miljoner kronor. Prognosen inkluderar den i juni beslutade SSR-insatsen i Moldavien samt bygger på nu kända insatser och erfarenheter från utfall 2016. Jämfört med anslagspostens totala ram innebär prognosen ett underskridande om knappt 22 miljoner kronor, vilket Försvarsmakten hemställt om att till huvuddel få överföra till anslagspost 1:2.1. De insatser som bedöms underskrida erhållen ram är *EUTM Somalia*, *EUTM Mali*, *EUTM CAR/RCA*, *SSR Kosovo*, *EUNAVFOR Op. Atalanta* och *EUNAVFOR Op. Sophia*.

Anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Försvarsmaktens prognos för anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* uppgår till 10 200 miljoner kronor. Prognosen inkluderar anslagskredit från år 2016 om 523 miljoner kronor, varav 28 miljoner kronor, motsvarande 15 procent, avser det numera avvecklade anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*. Prognosen medför ett nyttjande av kredit om 273 miljoner kronor. Likt anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* beror behovet av kredit framför allt på hög ambition i verksamheten samtidigt som ökade priser påverkar sedan tidigare avtalade leveranser.

Anslag 1:4 Forskning och teknikutveckling

Försvarsmaktens prognos för anslag 1:4 *Forskning och teknikutveckling* uppgår till 587 miljoner.

Utgiftsområde 5 anslagspost 1:2.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet

Försvarsmaktens prognos för anslagspost 1:2.1 *Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet* inom utgiftsområde 5 uppgår till 52 miljoner kronor. Prognosen inkluderar den i juni beslutade insatsen *MINURSO* samt bygger på nu kända insatser och erfarenheter från utfall 2016. Den tilldelade ramen om 65 miljoner kronor samt anslagssparande från år 2016 om 1,7 miljoner kronor bedöms därmed underskridas med totalt 14,7 miljoner kronor.

År 2017 prognos, prisläge 2017

Anslag/Anslagspost (tkr)		Överföringar från 2016	Regleringsbrev 2017 Prisläge 17	Totalt disponibelt belopp	Utfall t o m juni 17	Prognos 4 2017-07-31 Prisläge 17	Prognos 4 anslags-spar/kredit (-)	Not
Fö								
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	-154 242	25 923 475	25 769 233	13 396 134	26 000 000	-230 767	
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	-157 420	6 107 746	5 950 326	1 638 815	6 130 000	-179 674	1
1:1.4	MUST	-3 118	826 861	823 743	401 409	830 000	-6 257	
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	-314 780	32 858 082	32 543 302	15 436 358	32 960 000	-416 698	
1:2.1	Väpnade insatser internationellt samt Athena	30 772	1 038 479	1 069 251	335 011	1 100 251	-31 000	2
1:2.2	Övriga insatser internationellt	0	94 372	94 372	40 286	72 575	21 797	2
1:2	FM insatser internationellt	30 772	1 132 851	1 163 623	375 296	1 172 826	-9 203	
1:3	Anskaffning mtrl. & anläggning	-522 676	10 449 356	9 926 680	4 487 124	10 200 000	-273 320	1
1:4	Forskning och teknikutv.	0	586 542	586 542	203 831	586 542	0	
UD								
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande vht	1 707	65 000	66 707	10 616	52 000	14 707	
	Summa Försvarsmakten	-804 977	45 091 831	44 286 854	20 513 225	44 971 368	-684 514	

Tabell 3 Prognos 2017, samtliga anslag

Not:

- Inkluderar anslagskredit som uppstod vid utgången av 2016 på det numera avvecklade anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* om 185 miljoner kronor. Fördelning: anslagspost 1:1.3 85 procent, anslagspost 1:3 15 procent
- Fördelningen av överföringsbeloppet från 2016 har förändrats jämfört med tidigare prognosversioner baserat på ändringstryck av regleringsbrevet den 22 juni 2017

Prognosen för omställningskostnader, som kommer att föras från anslag där de uppstått till anslag 6:1.3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, uppgår till 2,3 miljoner kronor.

Utgiftsområde 6, anslag 1:2 - spec. insatser

Insats (tkr)	Ursprunglig ram RB 16-12-14	Övriga regerings- beslut	Reviderad ram särskilda regerings- beslut	Totalt disponibelt belopp	Prognos 4 2017-07-31 Prisläge 17	Prognos 4 anslags- spar/ kredit (-)
--------------	--------------------------------	--------------------------------	---	---------------------------------	--	--

Anslagspost 1:2.1 Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena

MINUSMA Mali	720 500			720 500	811 500	-91 000
OIR Irak	0	200 000	200 000	200 000	140 000	60 000
RSM Afghanistan	0	55 000	55 000	55 000	55 000	0
ISAF återställning	12 000			12 000	12 000	0
Uppföljning personal i internationella insatser samt övrigt	20 000			20 000	20 000	0
EU BG 16	0			0		0
Athena	25 751			25 751	25 751	0
Atalanta			36 000	36 000	36 000	
Summa Försvarsmaktsram	778 251	255 000	291 000	1 069 251	1 100 251	-31 000
Ännu inte inplanerade insatser ap 1	0					
Totalt anslagspost 1:2.1	1 033 251			1 038 479		
Överföringar från 2016	30 772			30 772		
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.1	1 064 023			1 069 251		

Anslagspost 1:2.2**Försvarsmaktens övriga
insatser internationellt**

EUTM Somalia		22 000		22 000	16 000	6 000
EUTM Mali		12 500		12 500	11 000	1 500
EUTM Centralafrikanska republiken (RCA)		26 000		26 000	20 000	6 000
SSR - Kosovo (inkl. projekt)		6 800		6 800	5 500	1 300
SSR - EASF Kenya (inkl. projekt)		4 500		4 500	4 500	0
SSR - Serbien		200		200	200	0
SSR - Moldavien			1 025	1 025	1 025	0
SSR - Georgien			2 050	2 050	2 050	0
SSR - Ukraina			1 800	1 800	1 800	0
SSR - Bosnien Hercegovina		500		500	500	0
Stab - OHQ EUNAVFOR op Atalanta		6 000		6 000	4 500	1 500
Stab - OHQ EUNAVFOR MED op Sophia		4 000		4 000	3 500	500
Insatsrelaterad stab				0	2 000	-2 000
Summa Försvarsmaktsram	0	82 500	4 875	87 375	72 575	14 800
Ännu inte inplanerade insatser ap 2	17 100			6 997	21 797	
Totalt anslagspost 1:2.2	99 600			94 372	94 372	
Överföringar från 2016	0			0		
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.2	99 600	0	0	94 372		
Totalt FM 1:2				1 163 623	1 172 826	

Tabell 4 Prognos 2017, anslag 1:2

Utgiftsområde 5, anslag 1:2 - spec. insatser

Insats (tkr)	Ursprunglig ram RB 16-12-20	Reviderad ram särskilda regerings- beslut	Totalt disponibelt belopp	Prognos 4 2017- 07-31 Prisläge 17	Prognos 4 anslags- spar/ kredit (-)
Anslagspost 1:2.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet (UD)					
EU delegation i Ukraina			0	2 200	
EU delegation i Kenya/Somalia			0	1 000	
UNTSO			0	12 200	
MONUSCO			0	4 100	
UNMOGIP			0	8 800	
NNSC			0	13 200	
UNMISS			0	4 000	
MINURSO		8 000	8 000	4 000	
Summa	61 800		61 800	49 500	12 300
Insatsnära vht (främst utbildning)	2 500		2 500	2 500	
Språksatsning, franska	700		700	0	
Summainsatsnära verksamhet inkl. språksatsning	3 200	0	3 200	2 500	700
Summa Försvarsmaktsram	65 000	0	65 000	52 000	13 000
Överföringar från 2016	1 707				
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.1	66 707				

Tabell 5 Prognos 2017, UD anslag 1:2

Utomstående utomstatliga åtaganden per 30 juni 2017

Försvarsmaktens huvudleverantör FMV har per den 30 juni 2017 beställningar hos utomstatliga leverantörer på 67 225 miljoner kronor, totalt alla anslag.

FÖRSVARSMAKTENS DELÅRSRAPPORT 2017

Redovisning av återrapporteringskrav

Försvarsmakten redovisar nedan de återrapporteringskrav som ska redovisas i samband med delårsrapporteringen, utgående från Försvarsmaktens regleringsbrev för 2017. Redovisningarna är⁸ numrerade och namngivna i enlighet med regleringsbrev, vars återrapporteringskrav framgår av inledningen i respektive avsnitt.

Nr 6 Internationella militära insatser - SSR

Verksamhet och ekonomiskt utfall av genomförda insatser för säkerhetssektorreform ska redovisas kvartalsvis respektive samlad i årsredovisningen.

Sammanställning regeringsbeslut

Region	Regeringsbeslut	(Tkr)			
		Bemyndigande	Utfall	Prognos	Över-, (-) under- (+) skridande
Kosovo	Regeringsbeslut 20, Fö2016/01637/MFI, Uppdrag till Försvarsmakten om fortsatt stöd till Kosovos säkerhetsstruktur	6 800	1 612	5 500	1 300
EASF Kenya	Regeringsbeslut 3, Fö2017/00292/MFI, Uppdrag till Försvarsmakten att stödja den östafrikanska fredsstyrkan 2017	4 500	349	4 500	0
Georgien	Regeringsbeslut 2, Fö2016/01425/SI (delvis), Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformprojekt i Georgien 2017	2 050	342	2 050	0
Ukraina	Regeringsbeslut 3, Fö2016/01425/SI (delvis), Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformprojekt i Ukraina 2017	1 800	162	1 800	0
Bosnien och Hercegovina	Regeringsbeslut 4, Fö2016/01672/MFI, Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformprojekt i Bosnien och Hercegovina under 2017	500	10	500	0
Serbien	Regeringsbeslut 3, Fö2016/01671/MFI, Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformprojekt i Serbien under 2017	200	35	200	0
Moldavien	Regeringsbeslut 8, Fö2016/01425/SI, Uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd till säkerhetssektorreformprojekt i Moldavien under 2017	1 025	44	1 025	0
Summa		16 875	2 553	15 575	1 300

Tabell 6 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, ram samt utfall per 2017-06-30

⁸ Förutom för första redovisningspunkten

Övergripande

Implementeringen av SSR-verksamheten har fortskridit i enlighet med fattade regeringsbeslut. Givet regeringsbeslut i juni för Georgien, Ukraina och Moldavien har Försvarsmakten endast lämnat ett ytterst begränsat stöd till dessa länder under halvåret.

Utfallen är, mot bakgrund av det ovan nämnda, begränsade men bedöms öka under återstoden av året.

Prognoseerna baseras på erfarenhetsvärden från 2016.

Kosovo

Försvarsmakten stödjer säkerhetssektorreformen i Kosovo genom bidrag med personal till högkvarteret för *KFOR* samt *NATO Advisory and Liaison Team (NALT)*. För närvarande tjänstgör tre officerare i *KFOR HQ* och en rådgivare i *NALT*.

Under första halvåret har rotationer och överlämningar på *KFOR HQ* genomförts. I övrigt har ordinarie verksamhet bedrivits. *SWECON* har lämnat stöd i form av tryckning av utbildningsmaterial till *KFOR Gender Advisor*. I *NALT* har verksamhetsplanen för 2017 fastställts och rapporterats till *OPC NATO HQ* i årsredovisningen för 2016.

EASF Kenya

Försvarsmakten stödjer den östafrikanska fredsstyrkan *Eastern Africa Standby Force (EASF)* med en officer till *Nordic Advisory and Coordination Staff (NACS)* vid *EASF*:s sekretariat i Nairobi.

Första halvåret har i huvudsak inneburit stöd till genomförande av den första planeringskonferensen inför höstens förbandsövning liksom stöd till en informationsdag om *EASF (EASF Open Day)* i Kampala, Uganda. Vidare har Försvarsmakten avdelat en instruktör till en kurs i operativ maritim planering samt möjliggjort deltagande på kurser i internationell stabstjänst och gender vid *SWEDINT* respektive *NCGM*.

Georgien

Försvarsmakten stödjer utvecklingen av Georgiens säkerhetssektor genom expertstöd och erfarenhetsutbyten.

Givet att regeringsbeslut för Försvarsmaktens SSR-stöd till Georgien ankom myndigheten den 14 juni 2017 har endast begränsad verksamhet genomförts under första halvåret. Utöver visst georgiskt deltagande på *SWEDINT/NCGM*:s stabstjänsts- och genderkurser har Försvarsmaktens stöd innefattat sekundering av en rådgivare till *NATO-Georgia Joint Training and Evaluation Centre (JTEC)* i Tbilisi, för vilken särskilt regeringsbeslut erhållits i mars. Rotation på befattningen sker i slutet av juli 2017.

Utöver dessa SSR-stödinsatser har verksamhet genomförts inom ramen för Försvarsmaktens arrangemangsplan med Georgien, en verksamhet som tangerar Försvarsmaktens SSR-stöd till landet men som finansieras under annan anslagspost.

Ukraina

Försvarsmakten stödjer säkerhetssektorreformen i Ukraina genom kunskapsöverföring till och erfarenhetsutbyte med försvarsministeriet, försvarsmakten och det internationella utbildningscentret *Education and Research Center for International Peacekeeping (ERCIP)*.

Givet att regeringsbeslut för Försvarsmaktens SSR-stöd till Ukraina ankom myndigheten den 14 juni 2017 har endast begränsad verksamhet genomförts under första halvåret. Verksamheten har innefattat ukrainskt deltagande på vissa av *SWEDINT*:s och *NCGM*:s kurser. Bland annat har Ukrainas vice premiärministers genderrådgivare deltagit på *Gender Advisor Course (GENAD)* i februari/mars.

Utöver dessa SSR-stödinsatser har verksamhet genomförts inom ramen för Försvarens arrangemangsplan med Ukraina, en verksamhet som tangerar Försvarens SSR-stöd till landet men som finansieras under annan anslagspost.

Bosnien och Hercegovina

Försvarens stödjer säkerhetssektorreformarbetet i Bosnien och Hercegovina genom bland annat erfarenhets- och instruktörsutbyten och utbildningsverksamhet.

Det första halvåret har innefattat bosniskt deltagande med två elever på SWEDINT:s *Civil Military Relations Course (CMR)* samt med en elev på Folke Bernadotteakademiens *Security Sector Reform (SSR)*-kurs.

Serbien

Försvarens stödjer säkerhetssektorutvecklingen i Serbien genom erfarenhets- och utbildningsutbyten. Verksamheten under första halvåret har varit begränsad, ett faktum som speglar tidigare år då merparten av de genomförda aktiviteterna har ägt rum under årets senare hälft.

Moldavien

Försvarens stödjer Moldavien med kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyten samt med utbildning vid bland annat SWEDINT.

Regeringsbeslut utfärdat den 29 juni 2017 för SSR-stöd till Moldavien ankom Försvarens den 7 juli 2017. Försvarens har trots detta initierat viss överenskommen verksamhet som har innefattat moldaviskt deltagande på vissa av SWEDINT:s och NCGM:s kurser.

Nr 7 Internationellt samarbete

Försvarens ska i delårsrapporten och årsredovisningen för 2017 redovisa hur det svensk-finska samarbetet har utvecklats.

Utvecklingen av det svensk-finska samarbetet

Försvarens samarbete med Finland har fortsatt utvecklats i positiv riktning. Den försvarsmakts-gemensamma implementeringsplanen för tidsperioden 2017-2019 samt andra direktiv ligger som grund för samarbetet och genomförande under kommande år. Arbetet med att skapa förutsättningar och förmåga att genomföra gemensamma militära operationer i olika konfliktnivåer utvecklas stegvis och enligt plan.

Samarbetet på operativ ledningsnivå har utvecklats under första halvåret 2017 och syftar delvis till att koordinera samarbetsaktiviteter och övningar på taktisk nivå. Vidare pågår ett arbete med att utveckla ländernas möjlighet till informationsutbyte via säker kommunikation på olika nivåer.

Inom armésamarbetet har förbandsbesök, utbildningsutbyten samt deltagande med observatörer i olika övningar genomförts under första halvåret. Under våren genomfördes stabssamtal mellan ländernas arméstaber i syfte att planera kommande verksamhet och övningar. I början av juni övade finska soldater ur Gardejägerregementet strid i bebyggelse vid Markstridsskolan i Kvarn, under överinseende av den finske arméchefen vid hans besök.

Samarbetet med den finska marinen för att utveckla en gemensam svensk-finsk marin stridsgrupp *SFNTG* fortlöper under 2017. Den marina stridsgruppens stab har genomfört stabsövning under övningen *CJSE 17* som en del i det fortsatta förmågeuppbyggnadsarbetet. Under stabsövningen genomfördes det första steget i evalueringsprocessen som syftar till att kunna uppnå initial operativ förmåga 2017. Det andra steget av evalueringen genomförs under övningen *Northern Coasts* under hösten 2017. Under året kommer fortsatt samverkan och utveckling att ske. Det operativa samarbetet *Sea Surveillance Co-operation Finland Sweden (SUCFIS)* är en viktig beståndsdel i det marina samarbetet där de båda försvarsmakternas sjöövervakningscentraler dagligen delar sjölägesinformation vilket ökar den operativa nyttan av respektive lands resurser.

Inom flygvapensamarbetet har förmågan till gemensamma operationer fortsatt utvecklats genom kontinuerlig övningsverksamhet och planering för kommande övningsverksamhet. Gemensam helikopterövning i fjällterräng genomfördes i norra Sverige i början av året och samövning mellan finska och svenska flygskolan genomfördes under våren inom ramen för övning *FINAL*. Därutöver förbereds deltagande i den finska övningen *RUSKA 17*. I syfte att skapa en gemensam luftlägesbild och för att utveckla förmåga till ledning har Försvarsmakten hemställt till regeringen om att få förhandla och ingå erforderliga avtal som är en förutsättning för utbyte av luftlägesinformation med Finland (*Air Picture Exchange*). Samarbetet bedöms öka den operativa förmågan och ge förbättrad luftlägesuppfattning.

Nr 15 Veteran- och anhörigfrågor

Myndigheten ska i delårsrapporten för 2017 redovisa hur ett särskilt veterancentrum inom myndigheten har inrättats.

Försvarsmaktens Veterancentrum inrättades den 1 juli i Stockholm och stödjer myndigheten med framtagning, implementering, uppföljning samt utveckling av myndighetens veteranstrategi.

Veterancentrum har följande uppdrag:

- sammanhålla utveckling, genomförande och uppföljning av myndighetens alla åtgärder för stöd till samt uppföljning av veteraner enligt lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella insatser,
- utarbeta förslag till planer och inriktningar för fortsatt implementering av veteranpolitiken inom myndigheten,
- lämna fackmässigt stöd till berörda chefer inom fackområdena veteran- och anhörigverksamhet samt hälsa under insatser,
- utarbeta koncept för ökad erkänsla till och meritvärde för Försvarsmaktens veteraner samt statistikinhämtning⁹,
- företräda Försvarsmakten i samverkan med andra myndigheter nationellt mot ideella veteran- och anhörigorganisationer samt internationellt inom fackområdet veteran- och anhörigverksamhet,
- initiera forskning inom veteran- och anhörigverksamheten.

Kontakten mellan Försvarsmakten och våra veteraner samt deras anhöriga sker företrädesvis vid förbanden enligt ett decentraliserat koncept. På förbanden finns veteran- och anhörigsamordnare, rehabiliteringsspecialister samt medicinsk kompetens vid Försvarshälsan som har i uppgift att stödja målgruppen om så är påkallat.

Veterandagen som genomförs årligen den 29 maj vid Sjöhistoriska museet på Djurgården röner allt större intresse från allmänhet, media och politiker. Veteraner, anhöriga och allmänhet samlades i år för att ta del av utställning, uppvisningar och en högtidlig ceremoni med medaljering, kransnedläggning och musik.

⁹ Centrat är bl.a. ansvarigt för planering och genomförande av veterandagsfirandet den 29 maj

Finansiell redovisning

Resultaträkning

Belopp (tkr)	Utfall 1701-1706	Utfall 1601-1606	Prognos 1701-1712	Not
Verksamhetens intäkter				
Intäkter av anslag	16 442 111	15 456 683	36 454 000	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	559 205	1 238 934	1 200 000	1
Intäkter av bidrag	1 424	1 867	4 000	
Finansiella intäkter	8 255	7 748	16 000	
Summa Verksamhetens intäkter	17 010 995	16 705 232	37 674 000	
Verksamhetens kostnader				
Kostnader för personal	-7 285 460	-7 243 762	-13 525 000	
Kostnader för lokaler	-1 050 059	-1 071 481	-2 120 000	
Övriga driftkostnader	-8 320 037	-8 846 159	-21 699 000	
Finansiella kostnader	-12 641	-17 693	-30 000	
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 881 081	-4 089 396	-7 800 000	
Summa Verksamhetens kostnader	-20 549 278	-21 268 491	-45 174 000	
Verksamhetsutfall	-3 538 283	-4 563 259	-7 500 000	
Uppbördsverksamhet				
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	49 253	29 258	80 000	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-49 253	-29 258	-80 000	
Saldo	0	0	0	
Transfereringar				
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	45 302	58 881	93 000	
Lämnade bidrag	-45 302	-58 881	-93 000	
Saldo	0	0	0	
Årets kapitalförändring	-3 538 283	-4 563 259	-7 500 000	

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Utgående balans 2017-06-30	Utgående balans 2016-06-30	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	729 528	1 144 248	
Summa Immateriella anläggningstillgångar	729 528	1 144 248	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	227 245	227 288	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 053 423	1 181 625	
Pågående nyanläggningar	115 509	85 583	
Beredskapstillgångar	97 369 907	92 336 735	2
Summa Materiella anläggningstillgångar	98 766 084	93 831 231	
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	270 643	270 489	
Summa Varulager m.m.	270 643	270 489	
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	23 180	47 576	
Fordringar hos andra myndigheter	521 317	403 452	
Övriga kortfristiga fordringar	11 213	18 401	
Summa Kortfristiga fordringar	555 710	469 429	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16 978	16 264	
Övriga upplupna intäkter	36 353	35 468	
Summa Periodavgränsningsposter	53 331	51 732	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	-212 148	-2 609 296	
Summa Avräkning med statsverket	-212 148	-2 609 296	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	5 063 224	6 576 646	
Kassa och bank	30 209	416 801	
Summa Kassa och bank	5 093 433	6 993 447	
Summa Tillgångar	105 256 581	100 151 280	

Kapital och Skulder (tkr)	Utgående balans 2017-06-30	Utgående balans 2016-06-30	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	100 917 210	96 909 014	3
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-3 538 283	-4 563 259	
Summa Myndighetskapital	97 378 927	92 345 755	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	223 977	244 340	
Övriga avsättningar	378 435	417 877	
Summa Avsättningar	602 412	662 217	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	2 077 009	2 607 570	
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	1 893 906	1 361 727	
Leverantörsskulder	918 502	757 104	
Övriga kortfristiga skulder	257 286	254 465	
Summa Skulder m.m.	5 146 703	4 980 866	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	2 083 539	2 162 442	
Övriga förutbetalda intäkter	45 000	0	
Summa Periodavgränsningsposter	2 128 539	2 162 442	
Summa Kapital och Skulder	105 256 581	100 151 280	

Ansvarsförbindelser

Övriga ansvarsförbindelser

4

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Saldo
Anslag inom Forsvarsdepartementets utgiftsområde nr 6										
1:1.1		-154 242	26 013 475	-90 000			25 769 233	-13 884 630	488 496	12 373 099
1:1.3			6 032 746	75 000			6 107 746	-1 705 898	67 083	4 468 931
1:1.4		-3 118	811 861	15 000			823 743	-401 409	0	422 334
1:2.1		70 136	1 033 251	7 253		-41 389	1 069 251	-335 114	103	734 240
1:2.2		16 442	99 600	-7 253		-14 417	94 372	-40 291	6	54 087
1:3.1		-494 896	10 449 356				9 954 460	-4 500 273	13 149	5 467 336
1:4.1		4 694	586 542			-4 694	586 542	-203 831	0	382 711
1:4.1 (2016)	5	-185 200					-185 200	0	0	-185 200
Anslag inom Utrikesdepartementets utgiftsområde nr 5										
1:2.1		9 399	65 000			-7 692	66 707	-10 663	47	56 091
S:a		-736 785	45 091 831	0	0	-68 192	44 286 854	-21 082 109	568 884	23 773 629

Redovisning mot inkomstitel (tkr)

Inkomstitel	Beräknat belopp	Inkomster
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor		49 253

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Belopp anges i tusen kronor (tkr) om inte annat anges särskilt. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Värdering av anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar består av programvaror, licenser och utveckling som är av väsentligt värde för verksamheten under kommande år. Programvaror och licenser aktiveras i de fall anskaffningsutgiften överstiger 25 tkr. Utveckling aktiveras om de sammanlagda utgifterna överstiger 1 000 tkr.

Avskrivningstider för immateriella anläggningstillgångar:

3 år	Licenser till dataprogram
3-5 år	Egenutvecklade IT-system

Avskrivningstiden kan i förekommande fall variera inom en anläggningsklass beroende på att individuella bedömningar gjorts i samråd med sakkunniga.

Materiella anläggningstillgångar

Alla anskaffningar (undantaget beredskapstillgångar) med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde av minst 25 tkr redovisas som anläggningstillgång. På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning utifrån den bedömda ekonomiska livslängden.

Avskrivningstider för materiella anläggningstillgångar för verksamheten:

25 år	Fartyg och flygplan
15 år	Båtar
10 år	Verkstads- och tillverkningsutrustning, telefonväxlar, utbildningsanläggningar, simulatorer, tävlingsvapen, viss köksutrustning, tyngre transportmedel, förbättring på annans fastighet, datornät, stordatorer, möbler och inredning
5 år	Lätta transportmedel, kommunikationsmedel, minidator, kontorsapparater, djur och övrigt
3 år	Persondator med kringutrustning

Avskrivningstiden kan i förekommande fall variera inom en anläggningsklass beroende på att individuella bedömningar gjorts i samråd med sakkunniga.

Beredskapstillgångar

Förnödenheter för krigsändamål och beredskap, som har anskaffats för att klara landets behov vid kris och krig, definieras som beredskapstillgångar. Beredskapstillgångarna indelas i beredskapsinventarier och beredskapsvaror. Beredskapsinventarier skrivs av linjärt på anskaffningsvärdet i förhållande till den bedömda ekonomiska livslängden. För beredskapsinventarier är gränsen för aktivering 250 tkr.

Avskrivningstider för beredskapsinventarier

15 år/25 år	Stridsfordon, fartyg, flygplan och helikoptrar (individredovisade materielsystem)
10 år	Modifiering av materiel
3 år/5 år/10 år	Övriga beredskapsinventarier

Avskrivningstiden kan i förekommande fall variera inom en anläggningsklass beroende på att individuella bedömningar gjorts i samråd med sakkunniga.

Beredskapsvaror i lager värderas enligt principer för lagerredovisning, trots att dessa ingår under rubriken anläggningstillgångar. Försvarmakten tillämpar, för de lager som redovisas i system PRIO, först-in-först-ut-principen (FIFU). För de lager som ännu inte överförs till system PRIO beräknas anskaffningsvärdet enligt principen vägda genomsnittspriser.

Varulager

Varulager värderas huvudsakligen till anskaffningsvärde. För lager i PRIO samt drivmedel exkl. fartygsdiesel utgörs anskaffningsvärdet av genomsnittspriser.

Fordringar

Fordringar värderas till det belopp som bedöms komma att inflyta.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs huvudsakligen belopp överstigande 100 tkr.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta redovisas i bokslutet omräknade till balansdagskurs.

Valutakursdifferenser redovisas som finansiella intäkter respektive kostnader.

Avsättningar

Avsättning för pensionsförpliktelser redovisas till det försäkringstekniska värdet av pensionsåtaganden, beräknade med ledning av den beräkningsmodell SPV fastställt.

Avsättningar för framtida utgifter för omstrukturering är angivna i dagens prisläge utan nuvärdesberäkning.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

Enligt regleringsbrevet för 2017 gäller följande undantag från ekonomiadministrativa regelverket:

1. Försvarmakten undantas från 12 § anslagsförordningen (2011:223) enligt nedan.

a) Försvarmakten får, vad avser förstagångsanskaffning (dvs. första lageruppbyggnad) för nya materielsystem, anskaffa ammunition, reservdelar m.m. under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*. Försvarmakten får under anslaget 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* återanskaffa ammunition och reservdelar m.m. Efter hand som förbrukning av förnödenheter sker i förbandsverksamheten ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:1 ap.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* eller anslaget 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar*. Denna princip får även tillämpas vad gäller förnödenheter, inklusive drivmedel, anskaffade före 1 januari 2008.

b) När Försvarmakten förbrukar ammunition m.m. vid insatser internationellt ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:2 *Försvarmaktens insatser internationellt* och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslagen 1:1 ap.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* eller 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar*.

2. Försvarmakten behöver inte finansiera investeringar i anläggningstillgångar som används eller kommer att användas i samband med fredsfrämjande förbandsinsatser med lån i Riksgäldskontoret enligt 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210).

Noter till resultaträkningen

1. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har minskat med 679 729 tkr jämfört med första halvåret 2016. Skillnaden beror i huvudsak på bokförda intäkter avseende reglering av viten, skadestånd, räntor och royalties från Försvarets materielverk. Första halvåret 2016 bokfördes ett belopp om 684 327 tkr, vilket avsåg reglering

för åren 2006-2016. Första halvåret 2017 har ett belopp om 8 244 tkr bokförts, vilket avser reglering för första halvåret 2017.

Noter till balansräkningen

2. Beredskapstillgångar

Under första halvåret 2017 har ett belopp om 1 316 933 tkr avseende beredskapsvaror i lager invärderats. Invärderingen avser korrigerigering av lagervärdet för under tidigare år anskaffade beredskapsvaror och har bokförts direkt mot balansposten statskapital (se även not 3 – Statskapital).

3. Statskapital

Under första halvåret 2017 har ett belopp om 1 316 933 tkr avseende invärdering av beredskapsvaror i lager bokförts direkt mot statskapital. (se även not 2 – Beredskapstillgångar).

4. Övriga ansvarsförbindelser

I balansposten övriga avsättningar ingår avsättning om 126 669 tkr (125 282 tkr) för utgifter under åren 2017 - 2024 för sanering av förorenade områden. Försvarmakten kommer även efter år 2024 att ha utgifter för att sanera förorenade områden. Utgifterna för sanering efter år 2024 är dock osäkra till både tidpunkt och belopp.

Noter till anslagsredovisningen

5. Redovisning mot anslag

Underskottet (-185 200 tkr) på äldreanslaget 1:4 (2016) *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* kommer under 2017, i enlighet med Försvarmaktens regleringsbrev 2017, att täckas av anslag 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* med ett belopp om 157 420 tkr samt av anslag 1:3 ap.1 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med ett belopp om 27 780 tkr.

Överbefälhavarens intygande av myndighetens delårsrapport

Jag intygar att delårsrapporten ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Micael Bydén